

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

E-post: postmottak@nfd.dep.no

Vår ref: Fs2409/jsa
Deres ref: 24/3627
Oslo, 06.09.2024

Hørings svar – Ny forskrift om innsyn i aksjeeierboken, aksjeeierregisteret og forvalterregistrerte aksjer

Regnskap Norge viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsbrev av 3.6.2024 med forslag til en ny forskrift om innsyn i aksjeeierboken, aksjeeierregisteret og forvalterregistrerte aksjer. Forslagene er en del av regjeringens arbeid med å sikre større åpenhet om aksjeeiere. Det fremgår at departementet tar sikte på at de foreslåtte forskriftsbestemmelsene kan fastsettes høsten 2024 og tre i kraft 1. januar 2025.

Saken er behandlet av vårt fagutvalg.

1. Kort om forslaget

Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper er lovpålagt å føre oversikter over sine aksjeeiere i enten en aksjeeierbok eller i et aksjeeierregister hos en verdipapirsentral. Aksjeselskaper kan velge om oversikten skal føres som en aksjeeierbok, eller om selskapet skal registrere seg hos en verdipapirsentral, og dermed føre aksjeeierregister. Allmennaksjeselskaper skal alltid føre aksjeeierregister.

Allmennhetens rett til innsyn i aksjeeierboken reguleres gjennom forskrift 4. november 1976 nr. 1 om aksjebokens offentlighet i aksjeselskaper og kommandittaksjeselskaper. I høringsnotatet vises det til at det har vært betydelig teknologisk utvikling siden 1976. Departementet foreslår derfor en ny og oppdatert forskrift om innsyn i aksjeeierbok og aksjeeierregister.

Stortinget har også vedtatt at allmennheten har rett til innsyn i hvem som er eiere av forvalterregistrerte aksjer, jf. allmennaksjeloven § 4-5 andre ledd. Denne bestemmelsen har ikke hittil trådt i kraft. I nærværende forskrift foreslås derfor å regulere innsyn også i hvem som er eiere av forvalterregistrerte aksjer.

Departementet foreslår at:

- innsyn i aksjeeierboken:

- skal gis i elektronisk kopi via e-post
- skal gis innen tre virkedager
- skal vise hvem som var aksjeeiere på det tidspunktet innsynskravet ble mottatt, samt at det som i dag, skal gis informasjon om eventuelle endringer i aksjeeierboken etter innsynsbejæringen.
- skal gis kostnadsfritt, dog med unntak på nærmere vilkår ved misbruk av ordningen ved gjentatte innsynskrav fra samme person.

- innsyn i aksjeeierregisteret:

- skal gis via verdipapirsentralens innsynsløsning hvis aksjene er registrert i en verdipapirsentral som tilbyr søkbare innsynsløsninger
- skal gis innen én virkedag
- skal vise hvem som var aksjeeiere per tidspunktet for avslutning av handel på det regulerte markedet eller multilateral handelsplass der selskapet er tatt opp til handel, og alternativt per klokken 16:30 forrige handelsdag. Det oppstilles av praktiske årsaker ikke krav om å gi informasjon om endringer som har skjedd i etterkant av dette tidspunktet.
- skal gis kostnadsfritt, dog med unntak på nærmere vilkår ved misbruk av ordningen ved gjentatte innsynskrav fra samme person.

- innsyn i hvem som eier forvalterregistrerte aksjer:

- skal gis mot at selskapet kan kreve å få dekket sine faktiske kostnader på nærmere vilkår
- skal gis innen en frist på 4 uker
- skal kunne utleveres i en oversikt i det formatet selskapet finner hensiktsmessig
- skal gis av den enkelte formidleren som har eierinformasjonen til selskapet per det tidspunktet selskapet selv har oppgitt, omtalt som «record date»
- dessuten skal gis gjennom periodisk offentliggjøring av eiere av forvalterregistrerte aksjer. Periodisk offentliggjøring skal skje minst én gang i året, og vil anslagsvis innebære 50 000–100 000 kroner i årlige kostnader per selskap som omfattes.

Forslagene er en del av arbeidet for å sikre større åpenhet om og lettere tilgjengelighet for opplysninger om aksjeeiere. Departementet mener imidlertid den største effekten for tilgjengeligheten vil komme av utvikling av tekniske innsynsløsninger hos leverandørene, spesielt av innsynsløsninger for selskaper som har aksjeeierregister.

Departementet har i høringsnotatet presisert at de parallelt arbeider med andre tiltak for større åpenhet om hvem som eier aksjer. Etter det opplyste er høringsforslaget ikke ment som et svar på Stortingets anmodningsvedtak om å be regjeringen etablere «*en offentlig løsning med informasjon om eiere av aksjeselskaper som sikrer større åpenhet*» (Anmodningsvedtak nr.

496 16.6.2014), eller vedtak 521 i behandlingen av Dokument 8:11 S (2023–2024), der Stortinget 14. mars 2024 vedtok å be «regjeringen raskest mulig få på plass et oppdatert aksjonærregister i sanntid».

2. Regnskap Norges kommentarer

Regnskap Norge er for åpenhet om eierskap i norske aksje- og allmennaksjeselskaper. Prinsipielt er vi for forenklinger. Vi stiller likevel spørsmål ved prioriteringen av en ny forskrift om innsyn parallelt med de andre pågående tiltakene for større åpenhet. Forslaget fremstår som en kostnadsdrivende og svakt begrunnet mellomstopp frem mot fullføringen av et felles eierskapsregister i sanntid.

Adgangen til innsyn etter gjeldende aksjelover og eiersøk på åpne nettsider

Som det også fremgår av høringsnotatet så hjemler aksjelovene også i dag rett til innsyn i selskapenes eieropplysninger. Vi ser ikke den store utfordringen i at forskriften som sådan er fra 1976. Det vesentlige er at forskriften fungerer, og uansett legger vi til grunn at det må være rom for å gjøre visse endringer og tilpasninger i eksisterende forskrift basert på nye tekniske og digitale nye løsninger mv.

Allerede i dag ligger sentrale opplysninger om eierskap i norske aksjeselskaper åpent tilgjengelig for søk på nettsider som aksjeeiere.no og proff.no. For mange aksjeselskaper gir disse opplysningene et relativt presist bilde av den reelle eiersammensetningen på undersøkelsestidspunktet. Det er videre mulig å avsjekke eierskapsopplysningene med de mer ajourførte opplysningene om selskapets styresammensetning, hvilket gir en god pekepinn på om de foreliggende eierskapsopplysningene fortsatt er korrekte eller ikke.

Imidlertid skjer det kun en gang i året en oppdatering av disse opplysningene, basert på informasjonen fra sist avlagte årsregnskap og sist innleverte Aksjonærregisteroppgave. Videre er det i mange aksjeselskaper og i de fleste allmennaksjeselskaper en for høy omsetningsfrekvens og for mange aksjonærer til at det er praktisk mulig å danne seg noen oversikt i sanntid basert på disse opplysningene.

Arbeidet med en hendelsesbasert og samordnet aksjerapportering

Regnskap Norge har på denne bakgrunn over lengre tid tatt til orde for en forbedret og samordnet rapporteringsløsning. Vi viser til rapporten som i januar 2024 ble overlevert til Finansdepartementet fra Skatteetaten, Kartverket og Brønnøysundregistrene. Rapporten kartlegger offentlige myndigheters bruk av opplysninger om eierskap til aksjer samt fast eiendom. I rapporten slås det fast som en gjennomgående utfordring at opplysninger om eierskap til aksjer registreres i ettertid.

I rapporten er det vist til Regnskap Norges egen forenklingsrapport. Der anmoder vi om en hendelsesbasert og samordnet rapportering for aksjeeierbok, aksjonærregister og

eierskapsregister som et forenklingstiltak for næringslivet, som kan redusere rapporteringsbyrdene.

Vi ser ikke at dette høringsforslaget vil være hjelp for dette viktigere arbeidet. I et forenklingperspektiv bør de ulike departementene være tilbakeholdne med å innføre ulike og parallelle rapporteringsforpliktelser, som påfører selskapene tilsvarende større administrative byrder uten en forsvarlig grad av synergi.

Registeret over reelle rettighetshavere

For selskaper med utenlandske aksjonærer representert ved aksjeforvalter, vil gjeldende regler om innsynsrett ikke innebære at man får informasjon om bakenforliggende reelle eier. Regnskap Norge er enige i at dette ikke er tilfredsstillende.

Fra 1. oktober 2024 åpner imidlertid det nye registeret over reelle rettighetshavere i Brønnøysundregistrene for registrering. Allerede fra 1. juli 2025 vil alle selskaper være pliktige til å rapportere relevante opplysninger i registeret. Registeret vil bedre tilgangen til opplysninger om eierskap og kontroll i norske selskaper, og utgjøre et verktøy i kampen mot hvitvasking, terrorfinansiering og annen økonomisk kriminalitet.

Slik vi ser det vil registeret nettopp svare ut en del av utfordringen som er tenkt løst gjennom denne nye innsynsforskriften. I lys av dette ser vi det ikke som hensiktsmessig at det samtidig skal strammes inn i innsynsregelverket. Spesielt forslaget om en periodisk offentliggjøring av eiere av forvalterregistrerte aksjer minst én gang i året, vil åpenbart innebære økte kostnader for det enkelte selskap. Dette samtidig som det er vanskelig å forstå hvilke fordeler dette da i særlig grad gir.

Målgruppen for innsynsretten

Som nevnt over anser vi departementets forslag som en for svakt begrunnet mellomstasjon, frem mot et felles sanntidsbasert eierskapsregister mv.

Om departementet likevel skulle gå videre med forslaget så mener vi innsynsretten hos allmennheten bør begrenses til mediehusene, slik at kostnadene og de administrative byrdene kun relaterer seg til dette.

Med vennlig hilsen,
Regnskap Norge

Rune Aale-Hansen
Adm. dir.

Jørgen Strøm-Andresen
Advokat